

UNITÁRIUS KÖZLÖNY.

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE

KIADJA: A DÁVID FERENCZ EGYLET.

SZERKESZTI:

DR. BOROS GYÖRGY.

FŐMUNKATÁRS: TARCSAFALVI ALBERT.

TARTALOM:

Ünnepeljünk!.....	33	Egy szép leány. Nagy Albert.....	37
Tudnivalók az unitárius vallásról..	33	A mi katonáink. József L.	37
„Hadi érettek“-hez. Ürmösi Károlyné.	34	Tűzhely me lett. Pálós Ákos	41
Nők Világa. Perczelné Kozma Flóra.	35	Egyházi és iskolai mozgalmak	45
A magyar katona. Irta: Eisner Bubna		Szerkesztői üzenetek.....	48
Vilmos.....	36		

Az Unitárius Közlöny ára 5 kor.

Szívemet hozzád emelem

női imádságos könyv új,
3-ik kiadása sajtó alatt van.

Megrendeléseket már most kérünk és elfogadunk.

A D. F. E. örökös alapítói.

150. Gróf Horváth Toldi Rudolf	197. Csongvay Dénesné Csépi Vilma
151. Bartók Endre lelkész emléke	198. Csongvay Dénes ig.-tanító, főhadn.
152. Dr. Gotthárd Zsigmond Budapest	199. Dr. Albert Anna tanár
153. Dr. Gyergyai Árpád Kolozsvár	200. Dr. Albert Margit orvos
154. Fülöp Mózes lelkész és neje Biró
Berta Kide	201. Hadházy József és neje Kele Ida
emléke.
155. ' isgyörgy Imre lelkész Olthévíz	202. Hadházy Sándor pénztárnok
156. Székely János ny. igazgató Torda	203. Szinte Sándor és neje Hadházy Janka
157. Varga András birtokos Bita	204. Rend Domokos emléke
158. Szentannai Sámuel Karcag	205. Ferenczy Lajos Felsőrákos
159. Gál Jenő tábl. tanácselnök	206. Béla István és Ferenc emléke
160. Bárány Petrichevich Horváth Artur	207. Egy elesett hős emlékére. Göncz I.
161. Pap Sándor lelkész emléke	208. Kriza Sándor emlékére. Kriza Ágn.
162. Nygálf. Ivi ifj. Zsigmond Mihály eml.	209. Mezey Dezső kjegyző Mezőszengyel.
163. Bágyoni unitárius nők szövetsége	210. Alsójárjai egyházközség.
164. Sebestyén Artur uradalmi közp.
igazgató Bp. 150 K.	211. Sebestyén Artur és neje Budapest
150 kor.
165. Geley Árpád Gyulafehérvár	
166. Mihály Dénes Székelykeresztúr	(Folytatjuk.)
167. Pálffy Akos ig.-tanító és neje Szabó
Rozália Hsztpál	
168. Bereczky Lajos Rava	
169. Györfi István ig.-tanító Hsztmárton	
170. Ürmsöy Jenőné Bencur Elza Klvár	
171. „Irénye emlékére“ Molnár Akos és
neje Hadik Irénke.	
172. Káli Nagy István emléke 40 kor.	
173. Peck Emil Ágost Budapest	
174. Tanka Béla Kövend	
175. Derzsi Géza hősi halott emléke	
176. Andrási Árpád pénzt. Brassó	
177. Sinczky Géza áll. fög. tanár Nagysz.	
178. Székely György gondnok eml.	
179. Szentgyörgyi János gond. Nagysz.	
180. Patakfalvi Gergely neje és fia eml.
Nagyszeben.	
181. Árkosi Tamás lelkész Nagyszeben	
182. Farkas Albertné Boros Piki	
183. Kovács József tanító Kolozsvár	
184. Budapesti egyházközség	
185. Sándor Jenő főerdőmérnök	
186. Czupor Miklós hős emléke.	
187. Pausperli Károlyné sz. Fekete
Eszter Bpest.	
188. Faluvégi Áron p. ü. tanácsos Bp.	
189. Unitárius Nők Szövetsége Szent-
gerice.	
190. Sándor Géza lelkész Siménfalva	
191. Dr. Hajós Béla 140 kor. Bpest.	
192. Bacsilla Sándor radkóvi.	
193. Bacsilla Sándorné	
194. Bacsilla Balambér	
195. Dr. Pázsint Mihályné és Pista eml.	
196. Bágyoni Unit. Nők Szövetsége.	

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE

KIADJA: A DÁVID FERENCZ EGYLET.

SZERKESZTI:

FŐMUNKATÁRS:

DR. BOROS GYÖRGY.

TARCSAFALVI ALBERT.

Előfizetési ára: 5 korona. Egyes szám ára: 50 fillér. Egyleti tagok 5 évi kötelezettséggel, egy évre 2 koronát, a lapért 3 koronát, összesen 5 koronát fizetnek. Örökös alapítói díj 100 korona. Minden pénz Gálfi Lőrincz egyleti pénztárnokhoz küldendő Kolozsvárra.

Ünnepeljünk!

Ünnepeljük az ébredő hit ünnepét. Ünnepeljük a reménység rügytakadását. Ünnepeljük a tavasz első virágát: a keleti békét.

Hosszu tél volt. Sok kínt és gyötrelmet mért ránk. Még mindig rengeteg jégtorlaszok állják utját a népek barátságos kézszorításának. Még mindig fenyeget kardjával a nyugati ellenség. Nem tudnak nyugvó pontra jutni, mert ők leakarják verni a németet s velők együtt minket is.

Héj pedig elég volna már a Golgotha járás! Elég ártatlan vérért áldozta föl az ember.

Ha keresztények volnának a vezérek és az uszítók, nem pedig hitvány farizeusok és képmutatók, akkor elfogadnák a békejohbot.

Igy már tovább kell menni Ponciustól Pilátusig és rajtok fog száradni az átok, melyet az ártatlanok vére kiált rájuk.

Soha ily hosszú nagypéntek, de talán most következik az igazi, a tartós, a nagy feltámadás, a mely örök békét fog jelenteni.

Tudnivalók az unitárius vallásról.

E vallás tanítható.

Az unitárius vallás a legbensőbb egyéni meggyőződés egy személyes Isten létezéséről. A hívő ezzel a meggyőződéssel él, dolgozik. Hiszen az isteni jóságban és szeretetben, tehát bármily nehéz próbára is teszi az élet, hiszi, hogy az isteni szeretet vele van, hiszi, hogy Isten jóságos keze védi, oltalmazza és segíti.

A hívő bármily életkorban is gyermeknek érezi magát az isteni atya kezében, tehát engedelmeskedik annak a parancsnak, melyet Isten a lelkiismeret útján ad tudtára.

Az unitárius vallás első helyen a hit és érzés vallása, azután a tudásé. Tudjuk, hogy Isten van, tudjuk, hogy minden Istentől van, tudjuk, hogy sem az élet, sem a munka Isten akarata nélkül nem maradhat fenn és nem haladhat előre. Isten gondoskodik a maga akarata megvalósításáról. Ez az isteni akarat — megvalósítás történik minden emberben, de eltévelyedik, megromlik sokakban, ellenben nagy és tökéletes sikert ér el némelyekben. Legtökéletesebbet Jézusban, a kinek élete, szavai, cselekedetei mind erről tanuskodnak és tanítanak. Ezt a tanítást a Jézus követői, a hivatalosok és a választottak végezik tanítványaik között.

Az unitárius egyház úgy intézkedik, hogy a 12 éven felüli gyermekeket a lekipásztor oktassa a vallásra és erkölcsre s azután *konfirmálja*. Ennél szebb és hatékonyabb munka alig képzelhető. Most az új helyzet hatása alatt olyan fegyvelmeztetést és kioktatást is kell nyújtani a serdülő ifjúságnak, amire a háború utáni életben támaszkodhassanak.

„Hadi érettek“-hes.

*Fiúk! Ti oly korán férfivá váltok,
Hogy ifjak is csak alig voltatok . . .
Anyátok előtt eletről-halálról
Nevető arccal ó ne szóljatok!
Mit tudjátok Ti azt, mi fáj a fának
Ha virágját fagy korán elveszi?
S mért ül harmatkönny reggel a rózsafán,
Ha bimbóját a nap elperzseli?*

*Ó értsétek meg, ha áldó mosollyal
Bús anyák szeme reátok tekint,
Szent bánatukban mater dolorosák
Kik mosolyogva hordozzák a kint.
Ó értsétek meg áldó mosolyukból:
Fáj, hogy korán kell elvirítsatok,
Hogy nem lehettek többé „*még gyermekek*“,
Ti nyárba oltott, drága tavaszok! . . .*

Ürmösi Károlyné.

Nők világa.

Válasz Ürmösi Károlynénak.

Nagytiszteletű Asszonyom!

Hálás szívvel vettem tudomásul azon óhaját, hogy ismét küldjek időnként közleményeket a Nők Világa számára. Már ebben a számban akartam feleletül egy rövid cikket írni, de közbe jött egy olyan halaszthatatlan sürgős munka, mely legjobb akaratom mellett is megakadályozott szándékomban. De ígérem, hogy amint egy kissé több időm lesz, talán épen a közbe jött dolognak célját és rendeltetését fogom szíves engedelmükkel ismertetni. Nagyon köszönöm, hogy néha gondolnak rám, sőt írásaimra is szívesen pillantanak vissza.

Ha esetleg csakugyan — amint kedves Nagytiszteletű Asszonyom állítja — itt-ott jó hatást tett e szomorú világban egy-egy gondolatom, az nem csak az én gyakran félreértett írásaim számára képez egy kis elégtételt, hanem első sorban az Önök meleg lelkének elnéző, *megértő* és a vigasztaló gondolatokra *reagáló* voltát bizonyítja legjobban. Az nap, midőn kezeimhez jutott Nagytiszteletű Asszonyom nyílt levele, a véletlen úgy hozta magával, hogy épen egy olyan előadást kellett végig hallgatnom, mely szinte megadta a feleletet kedves soraira. Az előadás azt fejtegette, hogy ha valakire erős hatással van egy másik ember műve, legyen az akár irodalmi, akár művészeti vagy a léleknek hármilyen produktuma, ez a megértés, reagálás, jobban mondva befogadó képesség, *testvér lélekről*, sőt valóságos *munkatársról* tesz tanuságot! Mert csakis rokongondolatokkal, rokon vonásokkal és érzelmekkel ellátott lélekből vagyunk képesek, akár írásainkkal, (zenénkkel) vagy festményeinkkel, megértést és rokonszenvet kiváltani.

Mikor én ezt a mélyen járó magyarázatot könnyes szemmel végig hallgattam, nem csak azt a gondolatot élveztem, hogy hát mi szegény, sokszor kigunyolt asszonyok is ilyenformán *munkatársai* lehetünk a világtörténelem és korunk nagy embereinek, de egyúttal rögtön tisztában voltam azzal is, hogy tulajdonképen *mi* köt bennünket — egyformán szerény, de lelkes asszonyokat — kor és távolság dacára oly szorosan össze?! Csakis az egyforma rokonérzés és testvéries lélek. Az egyik leírja gondolatait, lelkének vívódásait, esetleg a forrást, honnét a vigaszt közösen merithetjük; a másik pedig nem sokat kritizál, hanem rögtön *átérzi, megérti*, sőt továbbítja a mondottakat.

Ha tehát Isten megsegít és egészségem engedi, szívesen felveszem ismét a tollat, hogy kedves munkatársaim számára, kik

nemcsak a megértés, de a közös irás és dolgozás folytán is valóban munkatársaim, egyetmást megírjak.

Őszinte, igaz tisztelettel és szeretettel

Budapest, 1918. febr. 20.

Perczelné Kozma Flóra.

A magyar katona.

Irta: *Eisner Bubna Vilmos* ezredes, a sajtóhadiszállás parancsnoka.

Szilárd jellem, kitartás, hazaszeretet — legnemesebb alakjában — odaadás a kiprókált vezetéshez, bizalom Istenéhez, királyához és hazájához, de bizalma önmagához is, ezek az igazán jellemző vonásai a magyar harcosnak. A városnak népe, az itt felsorolt jellegzetes tulajdonságokat tekintve, alig maradt el a magyar paraszt mögött, hisz őt is ugyanezek az érzelmek hevítették, habár külső tekintetre a városi nép egyrésze valamivel élénkebbnek látszott.

Akit az a kitüntetés ért, hogy láthatta: mint küzdöttek a magyar hős fiai Galiciában, a Kárpátok erdőségeiben és a sziklás Doberdón, egy vérbeli királyi herceg vezetése alatt és megfigyelhette öntudatos, áldozatkész és diadalbiztos tetteiket, aki tudja, mint énekelték el a himnusz t örömkönnyek közt, midőn kiverték az ellenséget az édes hazai rögről, az önkénytelenül meghajolt ennek a nemzetnek lelkieréje s nagysága előtt.

A magyarok példája a többiekre gyújtólag hatott és ugy a támadásban, mint a védelemben követésre serkentette őket.

A nyugalom és meggondoltság, a belső egyensúly, soha el sem hagyták a magyar katonát, sem a legszebb, sem pedig a legkeményebb napokon: lovagias jelleme folytán a megsebesült és fegyvertelen ellenfélben a kötelességtudás áldozatát tisztelte és nem egyszer jó szívvvel megosztotta kenyerét a muszkával. Csak az olaszt nem szívelte, hisz benne látta egyenes magyar lelke a hűtlenség és árulás ősi példányát.

Ilyen kis vonások együttesen adják a magyar katona valódi képét, melyet az egész külföldön nem ismertek eddig igazában.

Azok a tulajdonságok azonban, amelyek jellemzik s kitüntetik a magyar vitézt, az erő, egyenes jelleme, nyíltság, kitartás, hazaszeretet, királyhűség, lovagiasság és emberiség legértékesebb kincsét képezik a magyar nemzetnek, s ezt a drága kincset megtartani, ez lesz a jövőndő nemzedék leggyönyörűbb feladata.

Egy szép leány.

Egy szép és mosolygó leány
Érkezik nemsokára.
Csak azt várja, hogy kész legyen
Ünneplő uj ruhája.

A ruhája színe *zöld* lesz,
Harmat-gyöngyökkel telve,
S szívében belefoglalva
Ég s föld minden szerelme.

E szép leányhoz intézem
Esdő szavam, kérésem,
Bizva ez alkalommal is —
Jósága erejében.

Ne feledd, hogy a mikor jössz,
Hozz tenger sok virágot,
És hints be azzal mindenütt
Kopárt és pusztaságot.

Hozz az erdőnek ujalást,
Bus hervatag már régen;
Hisz gyönyört nem találhat még
A madár énekében.

A vesztett remény helyett hozz
Más uj reményt, bizalmat,
Hogy a kétség közt hanykódó
Nyerhessen nyugodalmat.

Hozz édes álmot, amilyent
Csak angyal sző magának,
Mikor kigyulnak csillagi
A holdas éjszakának.

S hozz *végleges győzedelmet*
A magyar fegyvereknek,
És vesztett csatát, leverést
A rút ellenségeknek....

Hogy fölválthassa már a fény
A sötétet, az árnyat:
Jöjj ég szülőlle — *szép tavass!*
Rég sovárgunk utánad.

Nagy Albert.

A mi katonáink.

Laborfalvi Berde Gábor 62. gy.-e. beli századost a király *rangsoron kívül*, az ellenséggel szemben vitéz magatartása és kitünő szolgálata elismeréseül őrnagygyá léptette elő. Nagy örömmel jegezzük föl a Berde név ez újabb dicsőségét.

Kityén Károly (Ikland) a harctéren szerzett betegségében hősi halált halt 1917. jan. 27-én Rózsahegyen. Övéi hazaszállították és a község nagy részvéte mellett 1918. jan. 14-én eltemették Iklandon. Emberbecsülő és vitéz katona volt. Végrendeletében 1000 kor. alapítványt tett. Temetésén a 70-ik honv. hadosztály katonái egy derék vitézt megillető diszlövést adtak.

Hajós Gyula, jogtudor, kir. bírósági jegyző, a háboru kitörése óta a 3-dik tiroli császár vadász-ezred kötelékében folyton harctéri szolgálatot teljesít. Mint önkéntes 1913. októberben bevonult, 1914. aug. elején a harctérre ment mint káplár s azóta volt 2-szer az orosz fronton, részt vett a 2-dik szerb offenzívában, azután folyton az olasz fronton szolgált. Részt vett az első olasz offenzívában, azután ott súlyosan megsebesült, hogy életéért kellett aggodni. 8 hónapig volt kórházban s most újra önként jelentkezett. Az erdélyi frontra küldték csak a napokban. Jelenleg főhadnag, elnyerte az

ezüst vitézségi érmet, a bronz- és ezüst Sign.-Laudisat a kardokkal és a Károly keresztet. A Hajós családnak egyetlen fíu tagja. Isten óvja és tartsa meg hazájának, egyházának.

Sepsiszentgyörgyi katonák. (Folyt.)

1241. **Benedek Ferenc** mészárosmester, a 24. honv.-gy. ezredben őrmester. Hadba vonult 1914. aug. 1-én, állandóan Galiciában szolgál az élelmezésnél.

1242. **Bodor Károly** szijgyártómester. Mint közlegény a 29. népfőlkelő gy.-ezredben 1914. aug. 1-től kezdve Galiciában több ütközetben vett részt. 1915-ben nyakán keléssel beteg lett, gyógyulása után az olasz harctérre került, ahol 1916. elején gránátszilánktól súlyos sérülést szenvedett, melynek következtében egyik ausztriai kórházban meghalt. Özvegy édes anyja és két kiskorú gyermeke gyászolja.

1243. **Both Dávid** magántisztviselő, őrmester a 2. közös gy.-ezredben. 1914. aug. havában a galíciai harctérre vitték, ott a visszavonuláskor okt. 30-án megsebesült. Felgyógyulása után újból harctérre ment, előbb Galiciába, majd Oroszlengyelországba, több ütközetben vett részt s vitéz magatartásáért *bronz- és ezüst vitézségi érmet* kapott. 1917.-ben betegség miatt tartósan szabadságolták.

1244. **Darkó Gábor** kolozsvári főgimnáziumunk volt növendéke, tizedes 2. gy.-ezredben. A tisztivizsga letétele után Prágából a harctérre vezényelték s jelenleg is ott van.

1245. **Gyöngyösi Károly** tanfelügyelőséghez berendelt áll. tanító. A háboru kitorésekor a 24. honv. gy.-ezredhez vonult be Kézdivásárhelyre s onnan Brassóba, honnan 1914. szept. 18-án, mint létszám fölöttit szabadságolták. 1915. január havában a létszámfölöttiek új szemléje alkalmával irodai szolgálatra minősítették és alkalmazták, de ugyanazon év nov. 20-án, mint segédszolgálatos tanítót szabadságolták.

1246. **Ifj. Gyöngyösi Károly** az előbbinek fia, felső keresk. isk. tanuló. 1916. május havában vonult be, mint önkéntes katonának. Kiképeztetése és a tiszti vizsga után azonnal harctéri szolgálatra jelentkezett. Galiciába vitték 1916. dec. 24., azóta állandóan ott a fronton van, részt vett az utóbbi nagy harcokban. Most hadapródjelölt őrmester.

1247. **Imre Albert** cipésmester, közkatona a 2. közös gy.-ezredben. Mint idősebb népfőlkelő 1915. husvét másodnapján éppen akkor kapta a hadba hívót, mikor az urvacsorai szolgálatnál, mint unitárius egyházközségi gondnok a lelkésznek a segédkezést elvégezte. Egy év után Galiciába onnan Szerbiába a megszállott területekre, majd az olasz harctérre vezényelték. Itt több ütközetben s újabban a nagy áttörésben is részt vett.

1248. **Imre József** asztalos, az előbbinek testvére, közlegény a 24. honv. gy.-ezredben. 1914. aug. havától hadban van. Kezdetben hosszabban Galiciában harcolt, majd a predeáli csendőrkirendeltséghez került s itt az oláh betöréskor eltűnt.

1249. **Jakab Tibor dr.** ügyvédjelölt, hadnagy a 24. honv. gy.-ezredben. A háború kitörése óta katona. Galiciában számtalan ütközetben vett részt. Scrapnell lövéstől lábain és vállán sebesült. Nehány kitüntetésben részesült. 1916. óta tüdőcsucshurut miatt gyógykezelés alatt van.

1250. **Kiss József** asztalosmester, tizedes a 24. honv. gy.-ezredben. 1914. aug. és szept. havában Galiciában harcolt, szept. 14-én egy ütközetben egyik társa balkezét véletlenül megszurta, mely sebbel huzamosan gyógykezelték. Gyógyulása után előbb újból Galiciába ment, majd a predeáli csendőr kirendeltséghez került, hol az oláh betöréskor eltűnt. Halála nem bizonyos.

1251. **Kiss Károly** timár, az előbbinek testvére, közlegény a 24. honv. gy.-ezredben. A háború kezdete óta állandóan katona. 1916.-ig rövid gyomorbetegsége idejét leszámítva állandóan Galiciában harcolt, több ütközetben vett részt. 1916. óta a csendőrkirendeltségnél van.

1252. **Koródi Ferenc** mészáros mester, őrmester a 2. közös gy.-ezredben. 1914. aug. 1-től 1916. június haváig Galiciában az élelmezésnél volt. Ekkor tűzvonalba állították, vitézségeért ezüst érdemkeresztet kapott, majd hosszasan Oroszlengyelországban szolgált, hol 1916. aug. havában lábán súlyosan sebesült. Egyik budapesti kórházban ápolták 1917. szept. haváig s akkor mint szolgálatképtelent tartósan szabadságolták.

1253. **Kovács Sándor** joghallgató, hadnagy a 7. honv. tüzérezrednél. A háború kitörésekor önkéntesi évét szolgálta, 1915. június havában Galiciába vezényelték, vitézségeért kis ezüst érmet, majd signum-laudist kapott. 1917. eleje óta tüdőcsucshurut miatt gyógykezelés alatt van.

1254. **Kiss Árpád dr.** ügyvéd hadapród a 2. közös gy.-ezredben. Prágában végezte a tiszti iskolát s azután mint birtokost bizonytalan időre szabadságolták. Azóta Sepsiszentkirályon szorgalmasan gazdálkodik.

1255. **Köntés Ferenc** timár-mester, közlegény a 2. közös gy.-ezredben. 1916. június 29-én vonult be Prágába, hosszasan betegeskedett, gyógyulása és kiképzése után, mint munkást bőrgyárba osztották be s ma is ott szolgál.

1256. **Ifj. Köntés Ferenc** okl. tanító, az előbbinek fia, zászlós a 24. honv. gy.-ezredben. A tiszti iskola végzése után 1916. márc. havában Galiciába vezényeltetett, onnan tanképesítő tételére sza-

badságotlatott, majd visszament s a baranovicsi áttörésnél orosz fogságba esett.

1257. **Kovács György** vendéglős, tüzemester a 7. honvéd tüzérségnél. Mint idősebb népfölkelő 1915-ben vonult be, azóta állandóan Galiciában van s több ütközetben vett részt.

1258. **Krommer Pál** dohánygyári kertész, közlegény a 2. gy. ezredben. 1914. aug. óta állandóan harctéren van.

1259. **Kiss Mózes** dohánygyári alkalmazott, közlegény a 24. honv. gy.-ezredben. Idősebb népfölkelő s mint ilyen 1916-ban vonult be. Kiképzése óta állandóan a galíciai harctéren van.

1260. **Köntés Kálmán** kereskedő-segéd, közlegény a 2. gy.-ezredben. 1916. június havában, mint 18 éves ifju vonult be Prágába, kiképzése után Galiciában teljesít fegyveres szolgálatot. Szembetegsége miatt többször volt rövid időre szabadságolva.

1261. **Lőfi Gyula** kereskedő, őrmester a 24. honv. gy.-ezredben. Az 1914. évi mozgosításkor bevonult, Galiciába vitték, hol több ütközetben vett részt, ugy a mieink támadása, mint visszavonulása idején. 1915-ben Baresaroznyora rendeltetett vissza, hol hosszabb időn át ujonc kiképzéssel foglalkozott. Majd ismét a galíciai harctérre került, hol vérhast kapott s emiatt kórházi ápolásra rendelték. Gyógyulása után rövid látása miatt többször volt felülvizsgálaton, míg aztán mindennemű katonai szolgálatra alkalmatlannak nyilvánították.

1262. **Miklós József** földmives, közlegény a 24. honv. gy.-ezredben. Az első naptól kezdve, leszámítva rövid betegségét és egyszeri sebesülése után kórházban ápoltatását, állandóan a galíciai harctéren van.

1263. **Nagy Árpád** zászlós a 24. honv. gy.-ezredben. Mint VIII. gimn. o. t. vonult be 1915-ben. Kiképzése után a galíciai harctérre került, hol ügyességének és yitézségének több jelét adván, csakhamar tizedes lett. 1916. május havában szabadságot kapott s Sepsiszentgyörgyön a ref. főgimnáziumban a VII. osztályból vizsgázott. Ezután újra Galiciába ment, nemsokára hadapród őrmester lett. 1917. máj. havában újból szabadságot kapott s július havában a VIII. g. o. tantárgyaiból vizsgázott és érettségét tett, mely után újra a pótzászlóaljhoz ment, hol zászlóssá léptették elő. Jelenleg Budapesten a helyőrségi kórházban van mint beteg

József Lajos
esperes-lelkész.

Tüzhely mellett.

Linkaviszi Miska.

Akár hiszik, akár nem, engem Linkaviszi Miskának hívnak. Nem a pap keresztelt annak s mégis úgy hívnak. Megfogadtam egy rossz tanácsot, hallgattam a mézes-mázos szóra s most a falú gúnyolódásának céltáblája vagyok. Hiába! A fiatal nem hiszi, hogy meleg a kása, míg meg nem égeti. Én sem hittem. Most tudom csak, hogy: „Más kárán tanul az okos:“

Tizenöt esztendősen koromban árvaságra jutottam s apám tanácsa ellenére szolgálatba állottam. Szerencsére jó helyre kerültem s panaszra okom nem volt. S ha néha-néha mégis panaszra nyílt szájam, apám mindig kész volt e felettel:

„Ha gyermek vagy, otthon légy,
Otthon nem csip meg a légy.“

Gazdámnál „étel, ital, álom: e szükséges három“ meg volt s mi kell egyéb?... A világ végeig boldogan élhettem volna, ha éppen akkor haza nem kerül Pestről a szomszédunk leánya: Keringő Linka, aki kicsi korától fogva „Pestet szolgálta“ s aki éppen az én szívemet vette célba s mi türes-tagadás, szeme sugara megígézt s mire eszemre térhettem volna, már a pap előtt elmondottam: „holtomig, holtáig.“

Hogy a gazdaságot összelegyítsük, ő is gazdámhoz szegődött szolgálni. A becsületemet hamar beszennyezte, mert egy kicsit kajtárocska volt. A falu Luciferje: Hegyi Mózsibá mondogatá is gazdámnak: „Út mellett való föld, pap-leány-feleség, cigány béres, tulok-ökör, feleséges szolga keveset hoz a konyhára“ — szomszéd! S mikor gazdám sok célozgatás után megeszöntötte, hogy feleségem nem bejáró, hanem kihordó s ezt péstörgetni kezdte, még a feleségem állott feljül s elkezdette: „Mit nekem e „vacak“ falu?... hagyjuk itt e vacakot, gyerünk keresetre — Pestre!... Hej! „Pest feketére fest“ — mondám. De nem tágitott s az ostromot incselkedve folytatta:

„Ott van ám a jó világ,
Nem szúr meg ott a kert-ág,
Trágyát nem kell ott hányni,
Csak az uccán sétálni.

Kezed puha, mint a háj,
Jere velem szép Mihály;
Ha hat napot ellopunk,
Hetediken vigadunk.

Mig a világ, lesz pénzünk,
Sohasem szűkösködünk;
Jácodunk a világgal —
S nem eszünk bút kalánnal.“

Derekamat a nyájas szóra beadtam. Sorsom szekérének rüdját ő irányította Pest felé. Jó helyünket otthagytuk, szolgálatunk gyü-

mölcset: a borjút, malacot, gabonát s a majorságot elkótyavetyeltük. Pillanatra mindent elkapdostak „*mászkimális*“ áron. Mikor mindenünkből kipucoltuk magunkat, házunk ablakait deszkával bészegeztem. Az üres ház kongása édes anyám koporsójának döngésére emlékeztetett vissza. S mikor az állomásra vivő szekérre ültünk, szemem nem látott hulló könnyeimtől. A határ szélénél felsóhajtottam:

„Édes falum határa, itthagylak nem sokára;
Itthagynom a falumat, bennem boldogságomat.“

A határ is elmaradt s nagy szomorán vonatra ültünk s nagy szaporán l'estre érkezünk.

Az asszony — bezzeg — járatos volt Pesten. Ugy vickándozott az aszfalton, mint főtthal a tányéron. Én alig mertem lépegetni, mert a villamosok úgy futkosnak körösztül-kosul, mint a vetőlló.

Feleségem egyencsen a cselédszerzőhöz vezetett. Volt ott minden népből egy pár s a többek között egy nagy sereg *káremendő* székely leány.

Az ismeretség könnyen ment, mert a tarisnyám tele volt kenyér, szalonna, turó s több efféle hazai egymással. Nagy hirtelen összebarátkozom egy pesti kóciéferrel. Dicsérte a székely népet kegyetlenül. Fogyott is a szalonna cudarul. Egyszer hát volt kenyér s nincs szalonna... Mikor a belső felem javában korrogott az étlenségtől, a pesti megsajnál, elvitt a vendéglőbe, hogy — mint mondá — hadd viszonozza a székely vendégszeretetet. El is mentünk. Jól ettünk-ittunk. A pesti fizetett, mint a köles. Nem jól esett a potya s többet ivám a kelleténél. Bé is állítottam igazába, aztán megkajdultam s elaludtam. Hogy azután mit csinált velem a pesti, nem tudom, csak azt tudom, mire fölébredtem, kámfor lett a pesti cimborából is, meg a hazulról hozott háromszáz pengőforintból is.

— No Misi! Kellett-e pesti cimbora? Ez befüstöle neked! Hej! „Pest feketére fest.“ Az asszony, mikor megtudta, majdnem összerágott mérgében. „Megllett káron késő bánkodni“ — mondám...

Mire a pénzünkből is ki voltunk firundeváncigolva, addig a cselédszerző bérendezett egy gyárba. Jól meghagyá: „Egy helyen nem kell megpenészedni.“ (Neki így jó.) A gyárban fizetést kapunk, ételt nem. Ott ételt jegyre adnak, de több a jegy, mint az étel. Keverőpától-zsuphajnalig jöni-menni kellett, míg valamit kapunk. S így is, mit egyik nap kerestünk, a másikon megettük, a harmadikon pedig, mint a templom egere, bőjtöltünk. Ennek tetejébe a gyári kőszénportól s piszoktól a drága székely gunyánk is tönkrement. Olyanok lettünk, mint itthon Pintyi cigány Pintyinével. Bezzeg

a Szent Lukács-fürdőben hetvenkét rúd szappannal sem lehetett volna minket tisztára mosni.

— No! mondom egyszer az asszonynak: „Ugy-e Pest feketére fest?” A drága székely gúnyánk nem ér meg egy fakarajcárt... Hej! fölesattan erre Linka, hogy így, még úgy s többféle-miafféle! Ha nem szokhatom Pestet, miért mentem oda? — patáliázott...

— Hát miért hívtál?

— Bár ne hívtalak volna — mondá —, mert nem is szerettelek soha, hiszen nekem Pesten sok fájinabb úrfi szeretőm volt, mint te s nem is szeretetből, hanem csak azért mentem hozzád, hogy „kontyom” legyen...

De már erre, mintha lángot öntöttek volna reám, én is „bégyuladtam,” keservemben felordítottam, hogy rezgett belé a gyárepület s nekiestem az asszony kontyának s a kujakommal a környékit el is pántoltam úgy, hogy tudom, megemlegeti szürke korában is...

A nagy üvöltésre a gyár népe odacsődült s a verekedés miatt engem — szép Isten hirivel — kitelepítének a gyárból. Nem kellett nagy biztatás, jöttem magamra is, csakhogy elszabaduljak a Linka kontyától...

Mikor se pénz, se posztó, se feleség nem volt, eszembe jutott:

„Édes apám sok szép szava,
Kit fogadtam, kit nem soha.”

Sirva bolyongtam Pest ismeretlen uccáin, visszagondoltam az édes szülőföldre, hol a patak locsogása, a pacsirta éneke, a rigó fütyte s kicsi templomunk orgonaszava kedvesebb fülemnek, mint Pestnek valamennyi erkölcsrontó „képmutató”-ja (mozi). Pedig hazám gyönyörű fővárosában voltam, mégis elfogott a honvágy; elvesztegetett boldogságomat siratva, visszakiváncoztam sugártornyú kis falumba, „hol szebb a fűzfaág, mint másutt a gyöngyvirág;” ebbe a kicsi, „vacak” faluba kiváncoztam.

Hiába égtem a vágytól, hogy hazamehessek, nem mehettem, mert nem volt mivel. Pest szülőfalumhoz nagy futamodás; gyalog nem mehettem. Vonatra egy árva fillérem sem volt. Kölcsönözni nem tudtam, mert sem koma, sem sógor, sem szomszédom nem volt. Próbáltam a zálogházban is, de a székely gúnyáért pénzt nem adtak.

Amint étlen-szomjan uccáról-uccára kovályogtam, arra a gondolatra jöttem, hogy fölkeresem országgyűlési képviselőmet, hátha ő valamiféleképpen „elutasít.” El is mentem s el is mondtam szerencsétlen, bánatos sorsomat. Mikor löviről-hegyire mindent előadtam, a képviselő úr megnéz nagy szigorán s azt mondja nekem:

„Barátom! én magát „*elsuppoltatom*“ haza... Hej! a bús keservit az ántivilágjának! Éppen talál engem, hogy hányatott életem sok keserősége tetejébe hazáig „*supáljanak*“... A képviselő úr, mikor látta, hogy az ajtót keresem, megmagyarázta: mi a „*suppolás*,“ de az sem tetszett, hogy csavargó módjára falumba kísérenek. A végén mégis adott husz pengőforint utiköltséget. Illedelmesen megköszöntem s megígértem, hogy hazulról becsülettel megküldöm. Aztán elindultam az állomás felé. Amint mendegélek, eszembe jut, hogy éppen Szent Márton-napja. A szemem az éhségtől mind zöld karikát látott. Gondolám: kitelik az utiköltségből, legalább egyszer jóllakom s kitapasztalom: milyen a pesti Szent Márton-napja?

Bémegek egy kontinba s vacsorát rendelék. Hoztak is valamit s én — mint éhes farkas — hozzáláttam. Mikor felénél tartanék, különös büz üti meg az orromat. Hát az étel büze.

— Miféle étel ez? — kérdeni a kontinost.

— Abbiza „*pocor*“ — mondja.

Nekem sem kellett több, elkezd velem kerülni az egész Pest, ki én a kontinból, de belőlem is ki a „*pocor*.“ Áldott szerencse, hogy „*a sajtátlag tulajdon magamé is valószínűleg*“ ki nem jött... A hirtelen futásra a vendéglős is utánam jött s kérdé: mi a'?

E bizony — kérem alásan — a pesti Szent Márton-napja, egye meg a váci pocorostól...

Hej! szegény Mihály — gondolám — ezt a sok cifra nótát mind a Keringő Linka kótájára járad.

Jóllaktam a nótával s a kótával, vonatra ültem s az hazahozott. Haza, de mire? Most értettem meg édes apámnak Pestre indulásunk előtt való mondását: „Asszony tanács, vékony kálács“...

Élelmet itthon is nehéz kapni, mert míg odajártunk, mindent „*elrekviráltak*.“ Régi gazdámnál új legény füttyörész... Még sem csüggedek. Becsületem s két erős karom a régi. Igaz munkám után valahogy megélek. Még fejrénpet is kaphatok, hiszen most van, mibe duskálni. Olyant, igaz el nem veszek, amclyiknek aszfalton vásott a patkója. Az ilyen nem szegény gazdacembernek való.

Hanem — átalom is mondani — egy igen nagy bajom van. Mig tisztességgel itthon laktam, becsületes nevem *Jámbor Mihály* volt. Azonban ez csak volt, mert mióta a fejrénép ilyen csufosan meghordozott Pestre, a falu fiatalsága gyávaságomat kigunyolta s elnevezett „*Linkaviszi Miská*“-nak. Arra tanítsanak meg: miképpen tudnám ezt a furcsa nevet a régire visszamagyarosítani?...

Pálos Ákos,

Egyházi és iskolai mozgalmak.

Az ipar jövője beláthatatlan. Már látjuk, hogy nagy lendületet fog venni. Az ipart is tanulni kell éppen mint a jogot. Az értelmes és tanult iparos önálló és vagyonos lesz. Szülők, tanítók és lelkészek vegyék figyelembe, hogy ipar tanulására hadi árvákat és másokat a D. F. E. utba tud igazítani. Két gymn. vagy polgári osztályt végzett tanulók azonnal kapnak előnyös elhelyezést. Szerkesztőségünk szívesen ad bővebb tájékoztatást.

Brassóban az egyházközség husvét harmadnapján estélyt rendez temploma és hadi árvák javára. Egyik előadó lapunk szerkesztője lesz.

Az unitárius vallás alkotmányos biztosítékai, mindenkit érdekelhetnek, most, amikor a vallások egyenjogúságát biztosító 1848. évi XX-ik törvénycikk végrehajtása van az országgyűlés napirendjén. Ennek a kérdésnek kiténő szakembere volt, már néhai főgondnokunk, *Fekete Gábor*. Ő egy terjedelmes tanulmányban megírta vallásunk jogképződése történetét. Ez a tanulmány 23 más történelmi és vallási tanulmánnyal együtt megjelent ily címen: *Az unitárius vallás Dávid Ferenc korában és azután*. Kiadta a Dávid Ferenc Egylet. Ára Kolozsvárt 3 kor., postán küldve 60 fillérrel több.

A D. F. E. örökös alapítói a jövő fundamentumához hordják a köveket. Unitárius irodalmat akarunk teremteni. Már is sok jeles dolgot termelt a D. F. E. Tudományos kiadványainak első kötete: *Nézetek a vallás eszméjéről*, dr. Brassai felolvasásai. II-ik kötet: *Az unitárius vallás Dávid Ferenc korában. Az ifjuság számára szól a konfirmációi emlék, Dávid Ferenc életrajza* Pap Domokostól, Fiatalság barátja.

Az angol unitáriusok érdeklődése nem szűnt meg irántunk. Hollandiából szerzett adatokat közöl az Inquirer rólunk. Ezt a lapot már egy éve nem láttuk. Olvassuk belőle, hogy decemberben a papok közt kiosztottak adakozásból gyűlt segélyt 31.000 koronát. Belga kórházak segélyére gyűjtöttek fél millió koronát. Ezenkívül rendkívül sok kórházi anyagot küldöttek. A katonák számára gyűjtenek minden fajta alsóruhát. A lap szerkesztője Franciaországban

töltötte a karácson-t. Tanulmányozta a hadi állapotokat. *Street* barátunk írja: „Örvendetes, hogy hadiözvegyek és árvák sorsát felkarolják. Jaj hány van a hadviselő államokban! Szív-repesztő az a sok bánat és nyomor, amit az összes nemzetek szenvednek. Éppen ma kell meglátogatnom egy özvegyet, kinek egyetlen fia elesett. Az én hiveim közül ez a 12-ik áldozat. 107 volt a harctéren. Leveléből kivonatot küldöttem lapjainknak, minthogy oly sokan érdeklődnek önök iránt személyesen és a magyar unitáriusok iránt is. Az estve egy gyűlésen beszédet tartottam és kifejtettem, hogy bár névleg ellenségek vagyunk, tényleg még is testvérek, mint ugyanazon hit vallói. Az egyházi ügyeink rendesen folynak, de mindenben látszik a háboru bénító hatása.“

A székelykereszturköri Dávid Ferenc egylet választmánya: Pap Mózes gymn. igazgató, elnök. Szász András, alelnök. Dr. Jankovich Pál tb. elnök. Sándor Jánosné tb. alelnök. *Választmányi tagok:* Deák Miklós, Lőrinczi István, dr. Szolga Ferenc, Gálfalvi Sámuel, Gálfalvi János, Nagy Lajos, Máthé Juliska, Zöld Mariska, dr. Gombos János, Lőrinczy Dénes nyug. altábornagy, dr. Elekes Dénes, dr. Jankovics Pálné, Pálffy Mihályné özv., Bakó Lázárné, Kökössy Mihály, Katona Ferencné, Geréb Zsigmond, Katona Ferenc titkár.

Az egylet pénztárába február 4-től 28-ig előfizetői és tag, sági díjat fizettek: Sólalvi Gergely. Gagy, László Péter, Felsővisó-Székely Sámuel Dész, Szegedi Árpád Budapest, özv. Bartók Endrené Székelykeresztur, Béla József Tóvis 918, Károlyi György Budapest 916—917-re, Szabó Jenő Miskolc 917—918-ra, özv. Gy. Bálint Ferencné Csikszereda 916—917-re, dr. Ürmössy Gyula Budapest 910—917-re, Bartha Ferenc Verespatak 907—916-ra, Kisgyörgy Sámuel Nagysármás 917—920-ra, Krécsi Béla Budapest, Csongvay Dénes, Csongvay Dénesné Bágyon 912—917-re, Unitár. Nők Szövetsége Bágyon 912—917-re, dr. Borsai Áron Bánffyhunyad 917—918-ra, Székely Gergely Dész, Pap Ferenc Nagykele, Fekete Zoltán Selmechánya, Gyöngyössy Ibolya Vargyas, Marosy Ferenc Zombor, Szinte Ferenc Sepsiköröspatak, Ambrus Mária Budapest, Horváth Miklósné Marosvásárhely, Halmágyi Albertné, Kovács Sándorné Zilah, Csapkés Árpád Marosvásárhely, Csegezy Máténé, Kiss Juliska Bágyon, László Elekné Brassó, László Sándorné Szentábrahám, dr. Gelei József Bánffyhunyad, Unitárius Egyházközség Dévaványa, Varga Béla Buziásfürdő, Ambrus Gergely Kolozsvár, Tompa Márta Torda 918-ra. — Alapítói díjban fizettek: Dr. Albert Anna, dr. Albert Margit Nagyenyed, Hadházy József és felesége Kele Ida emléke 100—100 kor., Szinte Sándor és felesége Hadházy Janka Dészfalva (1 részlet) 20 kor., özv. Rend Domokosné Adony férje emlékére, Mezey Dezső Mezöszengyel, Csongvay Dénes Bágyon, Egy elesett

hős emléke Gönc Irén, Kriza Sándor emlékére Kriza Ágnes Budapest, Unitárius Egyházközség Alsójára 100—100 kor.

Kolozsvár, 1918. február 28-án.

Gálfi Lőrinc pénztárnok.

Az új sorozat gyarapodik.

207. Erzékenyebben megható alapítványt aligha kaptunk annál, amely *Sinfalváról* az ottani kedves, fiatal tanítónőtől, Göncz Iréntől érkezett. „Egy elesett hős emlékére.“ Az összeget, mellyel e kötvényt vásároltam, még az intézetben jutalmul kaptam, most azt akarom, hogy még nemesebb célra fordítsam. Mikor a kenyérkereső pálya kezdetén így cselekszik egy ifju leány, az ész megáll, csak a szív érzékeny hurjai rezegnek.

208. Ezek a leányok valóban meglepő dolgokat mivelnek. Az előbbi után nyomban kaptuk a következő levelet: Igaz, hogy a mostani nehéz megélhetési viszonyok között nehezen tudok módot találni rá, hogy a Dávid Ferenc Egylet örökös alapítói sorába belépjek, de mégis elhatároztam, hogy felejtethetlen, korán elhalt, drága édesapám emlékét megörökítem. Tervem keresztül vitelében segítségemre van azon körülmény, hogy fővárosi gazdasági tanítónői fizetésemből megtakarítottam ez összeget, melyet a mai postával van szerencsém beküldeni és kérem sziveskedjék „*Kriza Sándor emlékére*“ a sorozathoz felvenni. Remélem a 200-an már túl van. Kiváló tisztelettel *Kriza Ágnes* fővárosi gazdasági tanítónő. Budapest, 1918. febr. X. Maglódi-ut 8. sz.

209. *Mezey Dezső* körjegyző Mezőszengyelről, szeretett volna bejutni a 200 közé. Irja: „Ha csak az általam személyesen ismert jobb módban levők követik példámat, nemsokára a 300-ik sem lehetnék, pedig én a sors által elhagyatva igazán csak névleges tagja lehetek az egyletnek.“

210. helyet szépen virágzó *alsójárai* egyházközségünk foglalta el. Köszönet az előljáróknak.

211. 25-ik házassági évfordulójuk emlékére 150 k.-t küldött budapesti esperesünk útján *Sebestyén Arthurné* urnő. Az ezüst menyjegyzőt változtassa majd arannyá az isteni gondviselés.

Nyilvános elszámolás. A Brassóban építendő unitárius templomra érkezett szives adományok. VI. közlemény. Darkó Gyula máv. kocsimester 5 kor., Török Sándor törvényszéki alkalmazott 10 kor., dr. Kovács Sándor orvos 100 kor., Boros József honvéd törzsrörmester 20 kor., Gocsman Béla közuti kalauz 3-szor 5 kor., Szöllősy Ferenc kereskedő 2-szer 50 kor., néh. Fazakas Dávid családja 30 kor., Lázár Elek p. ü. szemlész 10 kor., Simó István máv. kocsimester 2-szer 5 kor., özv. Simon Ferencné 200 kor., Bálint

János máv. raktárnok 2-szer 10 kor., Zoltán József máv. munkás 10 kor., Török Sándor törvénytudó alkalmazott 2-szer 20 kor., Dávid Lajos kőműves adománya 50 kor., gyűjtése 116·50 kor., Szőlősy Ferenc kereskedő 3-szor 50 kor., özv. Nemes Ferencné 20 kor., Tellman Béla szabó 2-szer 10 kor., Kovács Lajos lelkész 2-szer 25 korona, Benedek Lajos cipész 2-szer 20 korona, Kiss Gyula csendőrőrmester adománya 50 kor. gyűjtése 113·30 kor., Gocsman Béla közuti kalauz 4-szer 10 kor., Ungvári Lajos m. kir. postatiszt, tart. főhadnagy 20 kor., Ürmössy József máv. ellenőr 10 kor., Csiki Gábor lelkész, Kolozsvár 5 kor., Kelemen Sándor lelkész, Alsóboldogfalva 10 kor., Zoltán Sándor lelkész gyűjtése, Homoród-szentmárton 30 kor., dr. Vermes István kir. vezető ügyész, Kézdivásárhely 2-szor 100 kor., Boros József honv. törzsőrmester 2-szor 30 kor., Péter Sándor lelkész gyűjtése, Városfalva 62·86 kor., Csatlós András és neje Szász Sára 50 kor., Simó István máv. kocsimester 3-szor 5 kor., Gocsman Béla közuti kalauz 5-ször 5 kor., Tóth István közuti kalauz 50 kor., Sándor Gergely máv. lámpakezelő 25 kor., Benedek Lajos cipész 3-szor 40 kor.

Összesen	1582·66 kor.
I--V. közlemény összege	1371·75 kor.
Kamatok	228·20 kor.

Az eddigi gyűjtés eredménye 1917. dec. 31-én 3182·61 kor. A fenti kegyes adományokért hálás szívvel mondok köszönetet a jószívű adakozóknak a brassói unitárius egyházközség nevében. A téglák ára lassanként gyűl, hogy a békés idők jöttével a jókedvű adakozók áldozatkészségéből, Isten segédelmével felépülhessen Brassó vármegyében az első unitárius templom. Még messze a cél. De ha mindenki, aki e sorokat olvassa, megérti, hogy neki is kötelessége volna több-kevesebb téglát megváltani; ha minden lelkész, tanító, egyházunk minden tagja és barátja jó példával, buzdító, szóval, helyes irányítással hozzájárul ahhoz, hogy Brassóban unitárius templom épüljön, akkor a messzinek látszó cél nem elérhetetlen. Szíves olvasó! Ne tedd le kezedből e lapot addig, míg el nem határozod, hogy hozzá akarsz járulni te is tehetséged szerint a brassói unitárius templom építéséhez. Biztass erre másokat is s megáld a jó Isten! Brassó, 1918. január 1. *Kovács Lajos* unitárius lelkész.

Szerkesztői izenetek.

Kükküllöment. A karácsoni estélyről elkésve, az esperes ünnepélyéről máig sem érkezett tudósítás. Azt a pár sort tördelés után csuszattatta be a nyomda. Nem rajtunk mult. Vártunk egyebet is.

